

מוסרי דעת ונתיבי תורה מהיכל רבינו מרן ראש הישיבה שליט"א

• בס"ד • גליון מ"ד •

פרשת פקודי תשפ"ד

• ישיבת פוניבז' •

כגודל השאיפה תבוא ההצלחה

אנשים חדשים לגמרי, לא היה להם שום רצון אחר חוץ מלעשות רצון ד' בשלימות, "אין עוד מלבדו" ולא מעניין אותנו כלום מלבד זה, ורק כך יכול להיות להם כוח.

השראת השכינה במשכן מכח הרצון העצום של כלל ישראל

המשכן היה זכות עצומה לכלל ישראל, וכבר הזכרנו שבמשכן היה מעלה נוספת על בית המקדש, שבמשכן כל מי שבנה אותו היה יהודי, ובבית המקדש היו גם גויים, והצליחו להגיע לזה רק בזכות השאיפות העצומות שהיה להם. וכתוב (שמות כ"ה, ח) "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", וידועים דברי המפרשים שהכוונה 'ושכנתי בתוכם', בתוכו של כל אחד ואחד, זה תלוי בידיו של כל אחד, מי שעושה ככל שביכולתו, כמו במשכן שעשו הכל - הקב"ה משרה את שכינתו עליו.

גם אחרי שעם ישראל הקימו את המשכן, הם ידעו שאם הם לא יעשו עם כל רצון הלב בשלמות, יהיה חסר בהשראת השכינה. גם אחרי שגמרו לבנות את המשכן הם עדיין לא שמחו, בכל שבעת ימי המילואים לא היה ענן ואש, עדין לא היה השראת השכינה, וכבר הזכרנו את המדרש (ילקוט ש"שמיני תקכ"ג) "כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל היה עומד ומצטער אמר יודע אני שכעס עלי המקום ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל כך עשה לי משה אחי שנכנסתי ונתביישתי ולא ירדה שכינה לישראל וכו', כשיצא משה א"ל משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונתביישתי ולא ירדה שכינה לישראל מיד נכנס משה ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל", גם אחרי ששחטו וסדרו את כל הקרבנות לא ירדה אש מן השמים, ואהרן חשב שזה בגללו, בגלל שהיה לו יד בעגל, ומיד ביקש משה רחמים, והשמחה של כלל ישראל היתה רק אחרי ש"ותצא אש מלפני ד' ותאכל על המזבח את העלה ואת החלבים", ורק אחר כך "וירא כל העם וירנו ויפלו על פניהם" (ויקרא ט"ו, כ"ד), רק אז הם קיבלו הסכמה מן שמיא שהם עשו הכל כראוי.

התורה מאריכה לספר על מעשה המשכן כמה פעמים, זה מה שעם ישראל עשו, הם דיברו על המשכן יומם ולילה, שוב ושוב. ר' זלמ"ה מוולאז'ין היה חוזר על כל דבר מאה ואחת פעמים, הוא אהב את התורה, עם ישראל אהבו את המשכן, זה היה הדבר היחיד שענין אותם, וזה היה הסיבה שהמשכן הצליח, בזכות זה נמחל עוונם, בזכות זה שהם רצו רק את המשכן ואת עבודתו.

מי שמתאמץ בכל כוחו זוכה לסייעתא יותר מכוחו

התורה מלמדת אותנו כאן שאדם יכול לעלות ולהגיע לדרגה שבכוחות עצמו הוא לא יכול להגיע, אם הוא עושה בכל כוחו, כל אחד לפי מה שהתנהג עד עכשיו, אם היה קשה לו לקום בבוקר, או שאר ההפרעות היומיות, דברים שחיברו אותו לעולם הזה, דברים שלוקחים ממנו את האפשרות להשתנות. התורה רוצה שכל אחד יעשה את מה שהוא יכול, לפי כוחו והבנתו, ומי שעושה את זה בכל הכוח, רץ ומתמיד בזה - אז הקב"ה פותח לו את השער, ואפשר להוסיף על זה עוד ועוד, להתפלל לקב"ה שיתן לו את הכוח לעשות את זה, ומי שבאמת רוצה זאת ועושה את כל מה שיכול, מקבל.

ומסיים החובות הלבבות "אם יתעלם ממה שיש ביכלתו ויקל במה שיש בכחו, תרחק עזרת האלוקים ואמצתו ממנו, כמ"ש רחוק ד' מרשעים, ואמר עונותיכם היו מבדילים וגו'", מי שיש לו את הכוחות לעשות דברים ולא עושה אותם, הקב"ה לא עוזר לו. בגמ' בב"מ (קה) "תנן התם פריצי זיתים וענבים ב"ש מטמאין וב"ה מטהרין, מאי פריצי זיתים אמר רב הונא רשעי זיתים", וכ' רש"י "רשעי זיתים וענבים שהן לעולם בוסר שאין בישולן נגמר לעולם", הם נשארים לעולם זיתים בלי שמן. רואים מזה שכל אחד שלא מוציא מהכוח אל הפועל את כוחותיו נקרא רשע.

התורה רוצה שנתאמץ, ללמוד בכל הכוח, לא ללכת אחר עצת היצר בכל דבר. במסילת ישרים (פרק י"ב) מבאר את ענין של הנקיות אחרי

ההצלחה בבניית המשכן

בפרשת השבוע עוסקים אנו בסיום מלאכת עשיית והקמת המשכן, וכבר הזכרנו את הרמב"ן (שמות ל"ו, ח) שמבאר "ועל הכלל כל זה דרך חבה ודרך מעלה, לומר כי חפץ השם במלאכה ומזכיר אותה בתורתו פעמים רבות להרבות שכר לעוסקים בה, כענין מה שאמרו במדרש יפה שיחת עבדי אבות לפני הקב"ה מתורתם של בנים, שהרי פרשתו של אליעזר שנים ושלושה דפין", התורה מאריכה במעשה של אליעזר עבד אברהם ובמעשה המשכן, ומפורט כל פרט בעשיה שוב ושוב, אף שבמצוות רבות התורה מקצרת ופרטי הדינים נלמדים מאות יתירה וכדו', הקב"ה השאיר את הלימודים לתורה שבעל פה, זה לא כתוב מפורש בתורה. ועלינו להבין מה התורה מלמדת אותנו כאן במעשה המשכן, למה התורה חוזרת שוב ושוב על אותם הפרטים.

ויש לבאר בזה שהמשכן הוא זכות עצומה לכלל ישראל, ובבניית המשכן היה נס עצום, בזמן קצר הצליחו לבנות משכן, אנשים שקודם לכן לא ידעו מה זה "מלאכת מחשבת", עד אז עסקו רק בחומר ובלבנים ולא היה להם בזה שום ניסיון, הם מעולם לא למדו איך עושים את זה, ואף על פי כן עשו הכל מדויק בדיוק כמו שהקב"ה ציווה.

השעבוד של כל הכוחות היא זו שהצליחה

בחובות הלבבות (שער חשבון הנפש, ג) "והאחד ועשרים, חשבוננו עם נפשו על מה שיש ביכלתו ממעשה העבודה, ולהרגיל בה ולהתמיד עליה, ויורץ ויחרץ לעשותה עד שתשוב לו למנהג", אדם שרוצה להגיע לדרגה מסוימת עליו להתמיד בה, לא להתעצל, הוא עושה הכל בחריצות עד שזה כבר נהיה לו קל. וממשיך החובות הלבבות: "ואח"כ ישתדל להוסיף על מה שיש ביכלתו, ויכסף לו בלבו ויעלה אליו במחשבתו וישאל מהקל לעזרו ולאמצו על יותר ממה שיש ביכלתו מן הידיעה והמעשה בלב ומצפון נאמן. וכשיתמיד על זה, ימציא לו הבורא בקשותיו ויפתח לו שערי ידיעתו, ויחזק שכלו ואבריו לעמד במצוותיו, אשר למעלה מיכלתו מדרגה אחר מדרגה", אחרי שהוא כבר התרגל לזה הוא יכול להוסיף בזה עוד, גם אם מצד טבעו הוא לא יכול, אם הוא עושה את כל מה שביכולתו, הקב"ה מסייע לו.

פשיטא שברגע שמשם רבנו אמר לכל אחד את תפקידו במשכן הוא עבד על כך יום ולילה, רק בזה הוא התעסק, בלי שום דבר אחר, הכל בטל לעומת השאיפה הזאת, ואז הקב"ה כבר סייע בידו של כל אחד שיצליח לעמוד במלאכתו.

כששבו בתשובה מחטא העגל היו דבוקים רק לעשות רצון ד'

כתוב בתהילים (ל"ד, ט"ו) "סור מרע ועשה טוב", כל זמן שהאדם עושה עבירות, הוא לא יכול להתקדם ברוחניות, הוא שקוע בעולם הזה, מענין אותו קנאה תאוה וכבוד, הוא לא יכול להזדרז למצוות. המסילת ישרים בונה את ספרו שהאדם צריך להתחזק בזריזות, ואחר כך בזהירות, נקיות, והסיבה לכך היא שכל זמן שאדם לא זהיר ועדין אוהב את העבירות, הוא לא יכול לרוץ, רק אחרי שהוא זהיר מהעבירות ויש לו שייכות לזה, הוא רואה מה לא טוב, ורק אז הוא יכול להתקדם בשאר הדברים. החלטה צריכה לבוא עם כל הרצונות שבלב.

עשיית המשכן ונדבת הציבור באו מיד אחר חטא העגל. משה רבינו ביקש מהקב"ה אחר חטא העגל שהוא יוסה אותם, שהוא יבדוק אם גם למשכן הם מוכנים לתרום כמו שתרמו לעגל. אבל פשיטא שכל זמן שעם ישראל לא שבו בתשובה שלמה מהעגל - לא יהיה אצלם את ה"נשאו ליבו" לתרומת המשכן, לתת כסף ולתרום למשכן - זה אפשרי, אבל את נשיאות הלב ושעבוד כל הרצונות אי אפשר. בוודאי שאם לא היה להם לב נקי ושלם בכל הרמ"ח והשס"ה לעשות את רצון ד' בשלמות, ולבנות את המשכן בשיא ה"כאשר ציוה ד'" זה לא היה יכול להצליח. ואם היה אצלם עוד 'פירור' של עצמיות או כוונה אחרת לא היו מצליחים במלאכת המשכן. כשעם ישראל שבו בתשובה אחר חטא העגל זה לא היה רק חזרה בתשובה, הם נהיו

עשה כל מה שהוא יכל כדי לעמוד ביעד שהציב לעצמו, אם הוא עשה משהו כדי שהוא יתמיד יותר בתורה. שכל אחד יחשוב לגבי התפילה אם המצב של התפילה אצלו יכול להיות יותר טוב, לקום יותר בזריזות, לכוון ולהתאמץ יותר.

מי שרוצה להתקדם יותר מכפי יכולתו, צריך לעשות את כל מה שהוא יכול בכל הכוח, ואז הקב"ה יעזור לו להתקדם יותר בתורה, בתפילה ובמידות, אם הוא עשה את כל מה שהוא יכול - הקב"ה יעזור לו להתקדם הלאה והלאה.

האדם - משכן

בנין המשכן הוא ההקדמה למעשה הקרבנות, הקרבן הגיע אחרי שיש משכן, בקרבן צריך את הרצון, כבר קראנו בהפטרה של פרשת זכור (שמואל א', ט"ו, כ"ב) "החפץ לד' בעלות זבחים כשמע בקול ד'", העיקר הוא לעשות את רצון ד', ואחרי שבונים את המשכן עם רצון לעשות את מה שקב"ה רוצה - רק אז אפשר להקריב את הקרבנות.

האדם הוא המשכן בעצמו, וכל אחד צריך לבנות לעצמו את המשכן, בכל הכוח והלב, בלי זה אין משכן, ומוטל על כל אחד ואחד להשקיע את כל מה שהוא יכול בזה, להתאמץ ולמצוא עצות לקיים את זה, ולדעת שאם הוא לא ישקיע את כל מה שהוא יכול, בכל כוחו - הוא לא יגדל.

לכל אחד יש את הכוחות לגדול הרבה יותר ממה שהוא חושב, להגיע למקומות גבוהים, הכל תלוי ברצון ובשאיפה. שכל אחד יחשוב שהעתיד שלו צריך להיות יותר טוב מהעבר, יש הרבה אפשרויות לגדול, הרבה יותר ממה שאתם חושבים עכשיו. במשכן אנחנו רואים שכל אחד יכול, הכל תלוי ברצון, הרצון הוא היסוד, ואנחנו צריכים לרצות לבחור, עם ישראל בחרו בשכינה, והקב"ה נתן להם, שבדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו.

(מוצש"ק לסדר ויקהל פקודי, תשפ"ג)

הזהירות והזריזות "אחר שכבר השיג הזהירות והזריזות במה שנתעסק בדרכי קנייתם והתרחק ממפסדיהם, הנה לא ישארו לו עתה עכובים לקנות הנקיות אלא ידיעת הדקדוקים אשר במצות, כדי שיוכל להזהר בכולם", אחרי שהאדם מתרגל להיזהר במצוות, רק אז הוא יכול לתקן עצמו גם בנקיות, כל זמן שהוא לא מושלם בזהירות הוא לא חושב שהדברים הללו סותרים לנקיות.

התיקון לחטא העגל הוא שעבוד כל הכוחות והרצונות

המשכן מלמד אותנו את היסוד הזה, האדם עולה מדרגה לדרגה, עם ישראל חטאו בעגל, היה עליהם תביעה שלא מיחו, וברגע שהם לא מחו זה אומר שליבים לא היה שלם לגמרי, היה להם איזה ספק אולי יש בזה משהו. והם היו צריכים לתקן את הלב, לשוב בתשובה, לבנות את המשכן בכל הכוחות, שהלב והנפש יהיה מונח רק בזה. ואחרי שהצליחו להביא את עצמם לדרגה הזאת, בכל הלב והנשמה - אז הצליחו לתקן את עצמם לגמרי ולעלות בדרגה.

החובות הלבבות מלמד אותנו שזה ההנהגה שהקב"ה מתנהג עימנו תמיד, מי שעושה בכל יכולתו, מתאמץ, לא מוותר בשום מצב - הוא עולה לדרגות יותר גבוהות, הקב"ה נותן לו חכמה לעשות את זה, הוא נותן לו כוח בידיים לזה.

מי שרוצה לעשות את זה צריך להתנתק בכל יכולתו מכל המפריעים, לאכול ולישון פחות, לנתב את הכוחות לדברים העיקריים, לא לדברים המפריעים. הכל תלוי בבחירה של האדם, הוא לא רק בוחר לעצמו מה הוא רוצה לעשות, הוא בוחר היכן יהיו כל כוחותיו.

חשבון הנפש בסוף הזמן

כל אחד צריך לעשות עם עצמו חשבון בסוף הזמן, אם הוא הצליח להשיג בזמן הזה מה שחשב שישג עד סוף הזמן. ואם זה פחות שיחשוב עם עצמו למה באמת זה פחות, שיחשוב אם הוא באמת

מתוך משא רבינו מרן שליט"א בהיכל כולל פוניבז' - יום שני א' אדר ב' תשפ"ד

היום ראש חודש אדר ב', גם ראש חודש, וגם חודש לפני סוף זמן חורף, היום מתאים והזמן מתאים, עכשיו זה זמן לחשבון הנפש, להתבוננות אצל כל אחד, האם הוא הגיע והשיג את מה שהוא חשב להשיג בראש חודש חשוון. לכל אחד יש בתחילת הזמן הרבה מחשבות ותוכניות איך ללמוד וכמה ללמוד, עכשיו זה הזמן לחשוב ולהתבונן האם המחשבות הללו אכן התגשמו, ולהסיק מסקנות.

ופשיטא שהשאיפות שהיו בתחילת הזמן היו גדולות פי כמה מאותם השאיפות שיש בסוף זמן, בתחילת הזמן יש שאיפות גדולות ועצומות, שאיפות שאין אותם בסוף הזמן. כשיש לאדם שאיפה אמיתית הוא באמת משיג מה שהוא רוצה, ואם הוא לא השיג, סימן שהוא לא באמת רצה, מי שבאמת רוצה ושואף - משיג, הבא ליטרה מסייעין בידו.

אפשר להסתכל על כל היושבים כאן ומצד אחד יש כאן הרבה יחידים, כל אחד מכם עובד ועושה את כל מה שהוא יכול בכל כוחו, אבל אפשר להסתכל על כולם כגוף אחד. ההבדל בין רבים ליחידים הוא שמים וארץ, כל זמן שכולם עם מטרה אחת - ההספקים וההתקדמות הם גם כאחד, כולם ביחד לומדים ומתפללים ועובדים את ד', כולם רוצים להיות גדולי תורה.

ילד קטן שואף בלי סוף, הוא רוצה להיות כשיגדל 'לא פחות מה'חזון איש', כמו מה שסיפרו לו בחיידר, אבל בהמשך בדרך כלל השאיפה מתקטנת והולכת, מגיע גיל שכבר די לו בלהיות 'פיינער איד', הוא לומד טוב פחות או יותר, זה מספיק לו, השקר כבר חלחל לתוכו. ובשביל זה צריכים כולם להיות בקבוצה אחת גדולה, וכשיש קבוצה שלמה **שכולם מקבלים על עצמם לדעת את כל התורה כולה** ולחיות כמו שהקב"ה רוצה - הרבה יותר קל להתקדם ולהשיג את זה. ובשביל זה צריך את השאיפה, כשיש שאיפה לתורה, הכל מצליח.

כל אברך כאן הקדיש את חייו לתורה, כל אברך כאן רוצה ללמוד כל החיים, הוא רוצה לדעת את כל התורה כולה, הוא מוותר על הרבה דברים. הבעיה היא שלפעמים אנחנו שוכחים שוויתרנו, היום כל אחד יכול להרוויח הרבה כסף, אפשר לעבוד במחשבים ולהרוויח הרבה, וכל אברך מוותר על זה בשביל התורה, והוויתור הזה הוא וויתור אמיתי. אבל לפעמים כשמזדמן איזה 'פכים קטנים', משהו קטן שאפשר להרוויח ממנו איזה רווח צדדי, מפסיקים מהלימוד בשביל הדבר הזה.

לפני כמה שנים נפגשתי יחד עם כמה מראשי הישיבות (בשליחות מרן הגר"ש אויערבאך זצוק"ל) עם ראש אכ"א בצבא, ודיברנו עמו על הסוגיא החמורה של גיוס בני הישיבות והסברתי לו למה בני הישיבות והכוללים אינם צריכים ללכת לצבא, לשבחו הוא הבין. אמרתי לו שיש לו טעות ביסודו, אנחנו וויתרנו על כל העולם הזה, תיארתי בפניו איך אברך חי, מהו נוסח החיים של כל אברך, והוא היה בהפתעה מוחלטת, אין להם בכלל מושג איך נראים חיים כאלה, חיים שעוזבים הכל - את כל העולם הזה, בשביל מטרה אחת - לימוד התורה הקדושה. כראיה אמרתי לו שאין לנו בעיה שהוא יפטור את כל בחורי הישיבות מהצבא, והקריטריון לקבלת הפטור יהיה שלילת זכויות יסוד כגון האפשרות לצאת לחו"ל, הוצאת רישיון נהיגה, וכל מי שסיכים לתנאי זה יקבל פטור מהצבא, כולם יקבלו אצלנו את ההגבלות האלו בהבנה מלאה, כי אנחנו נעשה את הכל למען לימוד התורה.

אנחנו מקריבים את כל החיים בשביל התורה, אסור לנו לשכוח את זה אף פעם, שהדבר היחיד שיעניין אותנו זה לגדול בתורה. כל האברכים שנמצאים כאן בכולל התחילו כך את חייהם, ואסור שהחיים ישכיחו לנו את זה, חובה עלינו לחזור השכם והערב על השאיפה הזאת.

וכשיש קהל שכולם עובדים על זה יחד, זה הרבה יותר קל, אפשר לעשות כינוס חודשי, נעשה שם חשבון הנפש כללי מה אנחנו רוצים להשיג ומה השגנו. כשהאדם חי לעצמו הוא שוכח את זה, ראש חודש זה זמן כפרה לכל תולדותם, להתחדש, להזכיר את זה שוב כל שלושים יום, לעשות שוב פעם חשבון הנפש על החודש האחרון שעבר.

י"ל ע"י מכון 'צור התורה'
לתרומות והנצחות:
02-302-4186
לקבלת הגיליון מידי שבוע באמייל:
mzh0747@gmail.com

נתרם לרפואתו השלמה של
רבי שלום טוביה הלוי בן חיה מרים
ווילק שליט"א לרפ"ש בתושח"י
והן קל כביר לא יתאם תפילת רבים

נתרם ע"י ידידנו
הרה"ג רבי חיים אלחנן שליט"א
לדגל השמחה השרויה במעונו
בהולדת בתו שתח"י
יחד שיזנו אביה ואמה לגדלה לתורה לחופה ולמעשים טובים

נתרם ע"י ידידנו הרה"ג
רבי אליקים הרשלר שליט"א
לדגל שמחת הבר מצוה
לבנו בחבור יעקב אלחנן נ"ו
יחד שיזנה לרוב נחת דקדושה כל הימים מכל יצי"ח